

Eva Rodenius

TEXT: TINA IGNELL FOTO: BENGT ARNE IGNELL

Eva Rodenius konstnärskap sträcker sig över fyra decennier. I en ständig utveckling spänner hon över en rik flora av tekniker och material. I sin nya skaftstyrda vävstol väver hon med olika bottnar mot varandra, en teknik hon uppfann tidigt med hjälp av två skaftsystem.

Eva Rodenius.

Eva Rodenius ateljé på Brännkyrkagatan på Söder i Stockholm finns i ett kvarter där många konstnärer har sin verksamhet. Eva har varit verksam här sedan 1975. Efter avslutade studier på Konstfack 1967, startade hon tillsammans med sex andra studiekamrater "Åtta textilarer", som stöttade och inspirerade varandra.

I dag, fyrtio år senare, är Eva Rodenius fortfarande mitt uppe i ett kreativt konstnärskap och en ständig utveckling.

I SIN DATORISERADE SKAFTSTYRDA vävstol väver hon just nu en stiliserad vit ros mot en svart-vitmönstrad bakgrund. Bakgrunden är solvad på de sexton datorstyrda skaften. Dessa sexton skaft begränsar mönsterrapporten på bredden. Möjligheterna med olika inslagsordningar är i det närmaste oändliga med den enda trampa som hon använder. Mönstren har hon programmerat i förväg.

ROSEN VÄVS FÖR SIG i en tät tuskaft med tätt snärjda konturer. För att få fram de två olika bindningarna måste Eva växla mellan en mönsterrapport som utgör botten och en tuskaftsväv. Inslagen "slås" oftast ihop med hjälp av en liten japansk träkam. Vid större, skyttlade ytor, kan hon använda slagbommen. Hon berättar att själva tekniken med att använda skaftstyrning är relativt ny för henne.

För några år sedan hade hon besök av några studenter från Konstfack i Stockholm, där en liknande vävstol finns. Läraren uppmanade henne att prova på tekniken. Eva fick ett arbetsstipendium och satte igång. Hon tycker själv att hon bara är i början av något som är mycket spännande.

I hennes långa konstnärskap finns tydligt avgränsade perioder, men med flera viktiga komponenter som binder dem samman. En av de viktigaste komponenterna är engagemanget för människan och vårt förhållande till varandra.

EFTER ATT EVA RODENIUS SLUTAT KONSTFACK började hon väva, trots att hon under studietiden inte hade varit speciellt intresserad av tekniken. Kanske var det de starka, positiva minnena från hennes barndom och de många besöken hos farmor och farfar i Äppelbo i Dalarna som inspirerade henne. Där fanns vävningen och hantverket alltid närvarande. Men hon tror inte att det var själva vävningen som gav de djupaste intrycken, snarare inställningen de hade till att ta tillvara. Som de klippta trasorna av gamla kläder som blev fina mattor.

Det blev också trasor som blev hennes material i de första vävarna. I ett politiskt aktivt klimat under 1970-talet fanns hennes engagemang i frågor kring jämlikhet; mellan kvinna och man och i uppfostran av våra barn. I väven "Vi vill ut" härbärgerar, eller snarare gömmer, modern sina barn i en gigantisk kjol. Högt uppe i vävens blåa himmel flyger en fjäril – friheten. Modern sträcker sig mot himlen, kanske längtar hon själv dit.

Kontrasten mellan den folkliga trasvävstekniken i starka färger och kvinnofiguren, likt en traditionell ljusstaksmodell där armarna

på en folkdräktsklädd kvinnofigur utgör ljusbärarna, och det mer moderna budskapet i bilden, gör motivet spännande.

De inplockade trasvävarna ställdes ut på Galleri Doktor Glas i Stockholm 1974. Det blev Eva Rodenius genombrott. Alla verk såldes och dörren stod öppen till beställningsuppdrag i en tid då det byggdes en mängd nya stora offentliga byggnader.

Vid samma tid startades Textilgruppen i Stockholm med butik och utställningsverksamhet. Eva var en av dem som var med från början.

– Vi hade det ganska lätt om man jämför med hur det är nu. Vi var många, vi sporrade varandra. Det var en mycket gynnsam tid att börja sitt konstnärskap i, konstaterar hon.

UNGEFÄR ETT DECENNIUM SENARE var Eva Rodenius redo för någonting nytt. Hon lämnade trasvävarna bakom sig och började utforska möjligheten i vävtekniker som stora hållkrus och daldräll.

– Jag ville föra samman flera mönster i samma väv och tänkte att det måste vara möjligt att väva två bottnar med olika lösningar samtidigt.

Hon fann ut ett sätt att lösa det på genom att använda dubbla skaftsystem (vilket hon fortsatt att utveckla i den skaftstyrda vävstolen). En skaftgrupp, med exempelvis ett daldrällsmönster, placerades framför en skaftgrupp med en tuskaftslösning. För att få varptrådarna från de bakre skaften att bilda skäl genom den första skaftgruppen använde hon opphämtasolv med stora ögon. När grova bottnar, ofta i daldräll, hållkrus och andra halvdrällstekniker vävdes trampade hon på tramporna knutna till dessa skaft. De täta gobelängvävda partierna i tuskaft vävdes med tunna lintrådar som inslag och fick en annan struktur.

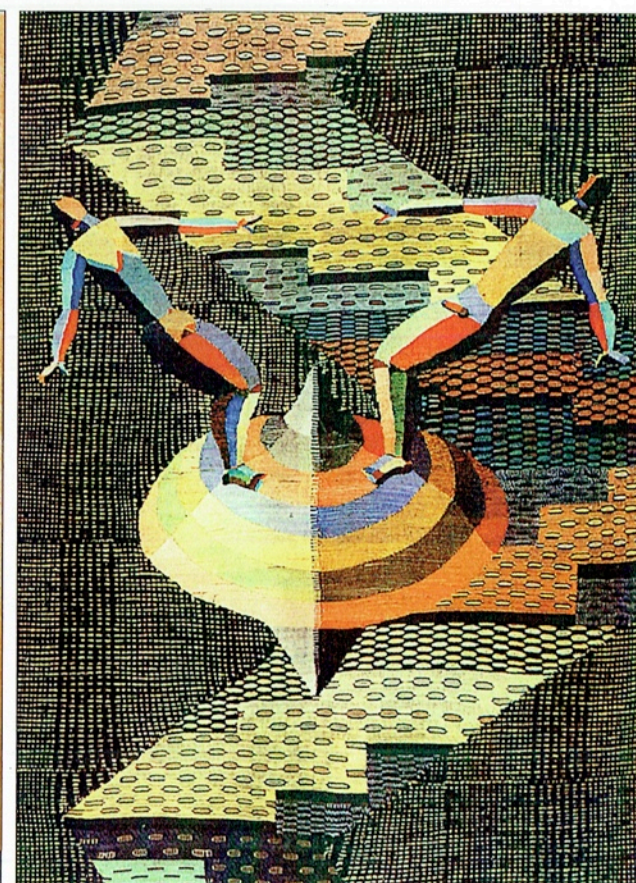
I dessa vävar var människan fortfarande central, men placerad i andra miljöer och i ett annat perspektiv, det folkliga anslaget var borta (se bild nedan i mitten). Dessa väl tecknade gobelängvävda

män och kvinnor, vävda i fina lintrådar, svävar över bakgrunder i grova daldrällsmönster vävda av tunna trasor. Förebilderna till mönstren gjordes ofta i collageteknik. Samma mönsterformer kunde återkomma i flera olika formgivningar.

UNDER 1990-TALET LÄMNAR HON DE KONKRETA avbilderna av människor och tar steget mot växtriket. Mest av en slump blev maskrosen förebild till hennes nästa mönster. Hon fann den under en resa till Skåne.

När hon 1994 ställde ut vävar med de stiliserade maskrosorna mot mönstervävda bottnar i daldräll blir hon hyllad i de stora dagstidningarna i Stockholm. Åke Livstedt skriver i Svenska Dagbladet "... Vävarna ser ut som sjök av flagnande tapeter i ett sekelskifteshus. De ger därmed rika associationer till det kulturarv som blev vårt. Det är Ellen Key och Strand, Carl Larsson och Sundborn, Elsa Beskow och Arthur Sjögren. Tankarna föder glädje vid betraktandet av dessa fantastiska vävar... Eva Rodenius är nu en av våra stora textilarer. Den saken är klar."

VÄVEN "MASKROSOR PÅ DALDRÄLL" har samma kontraster i mönster och färg som de tidigare vävarna. De taggiga bladen i tät tuskaft är vävda med flera trådar tunt lingarn mot ett mer lugnt upprepande ytmönster i daldräll, vävt med hampa. De trappstegsformade hörnen kan både upplevas som hotande, men även tolkas som en öppning av bilden, förklarar Eva. Hon berättar ödmjukt om sina intentioner till de olika vävarna hon har vävt. Ibland säger hon att det var så länge sedan att hon inte riktigt kom ihåg vad hon tänkte just då. Och även om hon själv ser en tydlig röd tråd som löper från de tidiga trasvävarna till de mönsterrika och tekniskt avancerade vävarna befinner hon sig just där hon för tillfället är. Och nu är det skaftstyrningen och alla dess möjligheter som upptar hela hennes engagemang.

T v "Vi vill ut" 220 x 80, en av Eva Rodenius tidiga vävar i trasor. Mitten "Speldosan" 210 x 120 cm. T h "Maskrosor på daldräll".

De första vävarna med skafststyrning vävdes i svart och vitt.

PÅ VÄGGARNA HÄNGER VÄVAR som ska visas på kommande utställningar. Rosor i starka färger tecknade mot mönsterrika bottnar, en liljekonvalj i grafiskt svart och vitt, några prästkragar med två olika mönstervävd bottnar. Associationerna går lätt till jugendmönstrade tapeter.

Inspirationen till vävarna fick hon under en av alla sina resor. Denna gång till Paris. På musikmuseet i Paris såg hon en gitarr med intarsiainläggningar i sköldpaddsmönster med starka kontraster i svart och vitt. Det blev starten.

För att få grepp om vilka möjligheter skafststyrningen ger har hon i en noggrann, systematisk ordning vävt upp mängder av mönster i en och samma solvning. Remsorna med prover, var och en märkta med ett nummer, hänger på väggen vid vävstolen.

När hon gör sin formgivning väljer hon en av bottarna, kopierar den i en kopieringsmaskin på papper, förminskar mönstret och klipper i bitar. Tillsammans med de starkt stiliserade blomformerna skapar hon kompositioner. Skisserna förstoras sedan till naturlig storlek och tecknas av mot ett papper som utgör mönstret under vävningen.

MATERIALET I DE FÖRSTA VÄVARNA var ett mjukt, grovt bomullsgarn. Varpn var och är fortfarande mattvarp. De första vävarna var alltid svarta och vita.

– Det var mitt sätt, det enda jag kunde göra. Jag började med en tydlig begränsning i färgval och lät energin gå åt till att hitta mönstren.

Bomullsgarnerna har nu fått sällskap av andra material. En och annan plastremsa glittrar i inslagen och i väven som just nu sitter i vävstolen vävs botten i pappersgarn. Rosorna har fått nya färger; rosa, rött och gult.

– Men jag håller mig ännu så länge till de färger en ros kan ha. En blå ros, det skulle vara svårt.

Även om plastbanden är ett nytt material i hennes bildkonst har hon tidigare använt materialet i andra sammanhang. Tillsammans med Laila Hedlund, som tidigare drev Konstförmedlarna, där Eva vid ett flertal tillfällen ställt ut, har hon arbetat fram en kollektion plastmattor i daldrällsmönster som säljs i designbutiker. Mattorna vävs i en fabrik i Västergötland.

I ETT ANNAT FORMGIVNINGSUPPDRAG, som hon visar ett prov från, framställdes ett tunt jacquardvävt möbelyg med fint tecknade tulpaner. Det vävdes till Jubileumsrummet på Stockholms Slott, som en hyllning till Carl XVI Gustavs 30 år som regent. Åke Axelsson ritade stolarna och Klässbols Linneväveri vävde möbelyget. Varpn är tunn bomull och inslaget ett tunt ullgarn. Eva berättar att kungen, som egentligen inte tycker om tulpaner, trots det, godkände mönstret.

– Färgen tyckte han blev lite kall, och visst, det kan jag hålla med om, säger hon.

EVA RODENIUS KONSTNÄRSKAP sträcker sig över drygt fyra decennier. Hennes egna knep för att utvecklas och hitta nya vägar är att vara medveten om när någonting är färdigt och något nytt måste till. Nyfikenheten är viktig. Om hon ska välja någon period under sitt konstnärskap som betytt mest för henne tänker hon en kort stund:

– Nu, utan tvekan är det nu, och det jag står inför med alla tekniska utmaningar i mina nya vävar.

”Röd ros”, 53 x 50 cm.

EVA RODENIUS

Född 1942

Utbildad på Konstfack 1962-67

Verk att se: Stockholms rådhus, Nacka Sjukhus, Nya LO-huset, Arbetarskyddsstyrelsen, Västerås stadshus.

Representerad: Nationalmuseum Stockholm, Västerås Konstmuseum, Röhsska museet i Göteborg, Svenska ambassaderna i Tallin, Bangkok, och Kuala Lumpur mm.

Aktuell med: Utställning på Galleri Strömbom Skolgatan 41, Uppsala 29 september - 21 oktober